

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 513/2023-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Csákóom, Hviezdoslavova 4, Rožňava, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 8 Tos 74/2023-455 z 3. augusta 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Tos 74/2023-455 z 3. augusta 2023 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Rožňava, odboru kriminálnej polície, 2. oddelenia vyšetrovania ČVS: ORP-87/2-VYS-RV-2023 z 18. marca 2023 trestne stíhaný pre zločin znásilnenia podľa § 199 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení účinnom v čase skutku (ďalej len „Trestný zákon“) a iné. Sťažovateľ bol uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Rožňava (ďalej len „okresný súd“) č. k. 11 Tp 9/2023-37 z 20. marca 2023 vzatý do preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) s plynutím väzby od 18. marca 2023. Sťažovateľ 21. mája 2023 doručil okresnému súdu žiadosť o prepustenie z väzby, ktorú okresný súd

odstúpil podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku na vybavenie prokurátorovi Okresnej prokuratúry Rožňava (ďalej len „okresná prokuratúra“), ktorý jej nevyhoviel, o čom informoval okresný súd svojím listom z 2. júna 2023. Okresný súd svojím uznesením č. k. 11 Tp 9/2023 zo 14. júla 2023 podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby. Krajský súd svojím uznesením č. k. 6 Tpo 50/2023-99 z 25. júla 2023 zamietol podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť sťažovateľa podanú proti uzneseniu okresného súdu č. k. 11 Tp 9/2023 zo 14. júla 2023 ako nedôvodnú.

3. V ďalšom prokurátor okresnej prokuratúry podal na sťažovateľa 20. júla 2023 obžalobu na okresnom súde pre pokračovací zločin znásilnenia podľa § 199 ods. 1 Trestného zákona a pre prečin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. d) Trestného zákona a okresný súd vo veci koná pod sp. zn. 2 T 57/2023. Okresný súd vo veci vedenej pod sp. zn. 2 T 57/2023 z dôvodu podania obžaloby svojím ďalším uznesením č. k. 2 T 57/2023 z 28. júla 2023 rozhodol podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku o ponechaní sťažovateľa vo väzbe z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Krajský súd svojím uznesením č. k. 8 Tos 74/2023-455 z 3. augusta 2023 zamietol podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť sťažovateľa podanú proti uzneseniu okresného súdu č. k. 2 T 57/2023 z 28. júla 2023 ako nedôvodnú.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti v súhrne považuje svoju väzbu za nezákonnú z dôvodu prietahov, ku ktorým došlo pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 21. mája 2023. Sťažovateľ zvyraznil, že „pri rozhodovaní o mojej žiadosti o prepustenia z väzby na slobodu vznikli zbytočné a ničím neodôvodnené prietahy, hoci judikatúrou Ústavného súdu SR je nesporne ustálené, že väzba každého obvineného môže trvať len nevyhnutný čas.“. V tejto súvislosti poukázal na to, že „žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu som podal v druhej polovici mája roku 2022. Keďže prokurátor OP Rožňava neakceptoval moju žiadosť, pripisom zo dňa 2.6.2023 ju postúpil príslušnému súdu za účelom ďalšieho konania a vydania rozhodnutia. Z uvedených skutočností je možné vyvodiť, že príslušný súd mal k dispozícii moju žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu už od začiatku júna 2023, no napriek tomu nebolo o nej rozhodnuté v primeranej lehote, dokonca nedošlo ani len k vytýčeniu termínu môjho výsluchu v súvislosti s podanou žiadosťou. Predovšetkým za účelom zabránenia ďalším prietahom v konaní môj obhajca podaním zo dňa 7.7.2023... požiadal súd, aby bez zbytočných odkladov rozhodol o mojom prepustení z väzby na slobodu, čo aj za nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka... Zrejme reagujúc na predmetnú urgenciu následne súd prvého stupňa síce nariadil termín výsluchu ohľadne rozhodovania o mojej žiadosti o prepustenie z väzby na 14.7.2023, čo však nič nemení na tom, že súd prvého stupňa v naznačenom smere viac ako mesiac bol absolútne nečinný, čo jasne svedčí o tom, že v mojej väzobnej veci sa nekonalo s osobitnou starostlivosťou a urýchlením, čím došlo k porušeniu môjho základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy SR.“. Podľa sťažovateľa došlo pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 21. mája 2023, ktorú okresný súd svojím uznesením č. k. 11 Tp 9/2023 zo 14. júla 2023 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 6 Tpo 50/2023-99 z 25. júla 2023 zamietol, k prietahom, v dôsledku čoho sa jeho väzba stala nezákonnou a na čo mal prihliadnúť krajský súd aj pri rozhodovaní o jeho ponechaní vo väzbe

v čase po podaní obžaloby. V nadväznosti na uvedené sťažovateľ opätovne poukazuje na to, že „dĺžka základnej alebo predĺženej lehoty väzby nesmie byť neprimeraná. Požiadavka, aby vzhľadom na všetky okolnosti prípadu trvanie väzby neprekročilo nevyhnutný čas, vyžaduje preveriť nielen existenciu a relevantnosť dôvodov väzby, ale aj doterajší postup orgánov činných v trestnom konaní (prípadne súdu). Je možné teda dospieť k záveru, že prieťahy v konaní už samy o sebe majú za následok nezákonnosť väzby v takomto konaní. Nesprávnym úradným postupom všeobecných súdov (zvlášť v trestnej veci, v ktorej som väzobne stíhaný) podľa môjho názoru bolo porušené aj moje základné právo na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov garantované v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru.“. Sťažovateľ teda videl arbitrárnosť napadnutého uznesenia krajského súdu aj v tom, že sa nevyjadril k námietke o nezákonnosti väzby v kontexte prieťahov pri rozhodovaní o žiadosti o prepustenie z väzby z 21. mája 2023, čo potvrdzuje, resp. má potvrdzovať aj „Samotné odôvodnenie uznesenia krajského súdu pod sp. zn. 6Tpo/50/2023 zo dňa 25.07.2023, v ktorom krajský súd moje najpodstatnejšie sťažnostné dôvody úplne odignoroval a pri rozhodovaní nevenoval ani len minimálnu pozornosť k tomu, aby v rámci svojho odôvodnenia sa vysporiadal s nedôvodnými prieťahmi, ktoré vznikli pri rozhodovaní o podanej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu.“. Napadnuté uznesenie krajského súdu je podľa sťažovateľa „odôvodnené“ podobným spôsobom, pričom sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti dal opätovne ústavnému súdu do pozornosti „vznik zbytočných prieťahov pri rozhodovaní o mojej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu zo dňa 21.5.2023, kvôli ktorým moja väzba sa stala nezákonnou a protiústavnou“, a krajskému súdu vytkol to, že sa v napadnutom uznesení vyjadril len k dĺžke väzobného stíhania, „nie však ku samotnému spôsobu vybavovania mojej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, pri ktorom evidentne došlo k bezdôvodnej nečinnosti súdu. Je teda evidentné, že krajský súd sa nevysporiadal s mojimi sťažnostnými dôvodmi po stránke materiálnej vo svojom napadnutom uznesení, iba na ne formálne odkázal v úvode svojho odôvodnenia.“.

5. Sťažovateľ videl arbitrárnosť napadnutého uznesenia aj v tom, že sa krajský súd nedostatočne vysporiadal s dôvodnosťou vedeného trestného stíhania proti jeho osobe. Sťažovateľ v tejto súvislosti tvrdí, že „doposiaľ vykonané dôkazy nenasvedčujú tomu, že by som sa bol dopustil zločinu znásilnenia, ba práve naopak, svedčia o tom, že som síce s poškodenou vykonal súlož, nie však násilným spôsobom, ale na báze obojstrannej dobrovoľnosti. Teda i napriek tomu, že súd pri rozhodovaní o ďalšom trvaní väzby nerozhoduje o vine, súd prvého stupňa (ako aj krajský súd) by nemal prehliadnuť po stránke materiálnej dôvodnosť či nedôvodnosť trestného stíhania, a to vo vzťahu ku každému zo stíhaných skutkov.“.

6. Na podklade uvedeného sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1/ Uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8Tos/74/2023 zo dňa 3.8.2023 bolo porušené základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy... právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru... základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... základné právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... a základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy...“

2/ Uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8Tos/74/2023 zo dňa 3.8.2023 sa zrušuje.

3/ Krajskému súdu v Košiciach prikazuje, aby sťažovateľa prepustil bezodkladne z väzby na slobodu.

4/ Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 3 000 € voči Krajskému súdu v Košiciach...

5/ Sťažovateľovi sa priznáva právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 % voči Krajskému súdu v Košiciach...“

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základných práv sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 8 Tos 74/2023-455 z 3. augusta 2023.

8. Podľa § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q), r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.1. Náležitosti ústavnej sťažnosti v kontexte časti sťažnostných námietok sťažovateľa:

9. Podľa § 42 ods. 1 zákona o ústavnom súde podanie, ktorým sa začína konanie pred ústavným súdom, je návrhom na začatie konania. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

10. Podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 39 musí obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa, ak ide o fyzickú osobu, identifikačné číslo navrhovateľa, ak ide o právnickú osobu, bydlisko alebo sídlo navrhovateľa, označenie subjektu, proti ktorému návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

11. Podľa § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať a) označenie toho, kto podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody, b) označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým podľa sťažovateľa boli porušené jeho základné práva a slobody, c) označenie základných práv a slobôd, ktorých porušenie sťažovateľ tvrdí, d) konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

12. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak.

13. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa

od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 355/09, IV. ÚS 287/2011, II. ÚS 660/2016). Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom.

14. Ústavný súd konštatuje, že podanie sťažovateľa je možné kvalifikovať ako ústavnú sťažnosť v zmysle čl. 127 ústavy v spojení s § 42 ods. 2 písm. f), § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde.

15. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti atakuje prietahový postup krajského súdu pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 21. mája 2023, a to aj v súvislosti s uznesením tohto súdu č. k. 8 Tos 74/2023-455 z 3. augusta 2023, ktorým bolo rozhodnuté o zamietnutí jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu č. k. 2 T 57/2023 z 28. júla 2023, ktorým bolo rozhodnuté podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku o jeho ponechaní vo väzbe po podaní obžaloby. Ústavný súd svojím uznesením č. k. I. ÚS 493/2023 z 28. septembra 2023 rozhodol o odmietnutí ústavnej sťažnosti sťažovateľa smerujúcej proti postupu a uzneseniu krajského súdu č. k. 6 Tpo 50/2023 z 25. júla 2023 v relevantnej časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Sťažovateľ sa v aktuálne posudzovanej ústavnej sťažnosti domáha opätovného preskúmania rýchlosti postupu krajského súdu pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby, pričom (i) to už ústavný súd posudzoval vo svojom uznesení č. k. I. ÚS 493/2023 z 28. septembra 2023 a (ii) argumentácia sťažovateľa sa vecne nevzťahuje na postup a uznesenie krajského súdu č. k. 8 Tos 74/2023-455 z 3. augusta 2023, ktorým bolo podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku, teda obligatórne, resp. *ex officio* rozhodované o jeho väzbe po podaní obžaloby (rozumej aj bez podania žiadosti o prepustenie z väzby podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku tak, ako to bolo vo veci sp. zn. I. ÚS 493/2023). Je teda zrejmé, že argumentácia sťažovateľa vecne nedopadá (resp. sa nevzťahuje) na postup a uznesenie krajského súdu č. k. 8 Tos 74/2023-455 z 3. augusta 2023 (odhliadnuc od nemožnosti domáhania sa prietahov rozhodnutím orgánu verejnej moci namiesto postupu orgánu verejnej moci). V dôsledku toho nastáva rozpor medzi na jednej strane časťou argumentácie sťažovateľa v podanej ústavnej sťažnosti a na strane druhej petitom podanej ústavnej sťažnosti, ktorý je záväzným návrhom pre ústavný súd (o to viac pri právnom zastúpení sťažovateľa), v dôsledku čoho ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto jej časti pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde. V druhej línii je prítomný aj dôvod odmietnutia podanej ústavnej sťažnosti v tejto jej časti aj z dôvodu prekážky rozhodnutej veci podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde.

16. K rovnakému záveru dospel ústavný súd aj pri preskúmaní tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namieta nevysporiadanie sa s dôvodmi jeho preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ktoré uviedol, resp. mal uviesť v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu č. k. 2 T 57/2023 z 28. júla 2023, ktorým bolo rozhodnuté podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku o jeho ponechaní vo väzbe po podaní obžaloby. Ústavný súd musí skonštatovať, že ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorý je v konaní pred ústavným súdom kvalifikovane právne zastúpený, pôsobí vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu nedostatočne, pretože jej chýba relevantné odôvodnenie [§ 43 ods. 1 v spojení s § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde], čo predstavuje nedostatok zakladajúci dôvod na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. c)

zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku náležitostí ustanovených zákonom (podobne III. ÚS 26/2012, III. ÚS 241/2013, I. ÚS 291/2017, IV. ÚS 91/2018, IV. ÚS 343/2020). Z hľadiska predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti je v tomto konkrétnom prípade teda podstatná najmä požiadavka vyplývajúca z § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde, a to požiadavka relevantnej ústavnoprávnej argumentácie (konkrétne skutkové a právne dôvody) namietaného porušenia práv, ako aj z § 45 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 tohto zákona neustanovuje inak. Argumentácia sťažovateľa založená len na jeho formálne prejavnom nesúhlase, resp. tvrdení o nevysporiadaní sa s dôvodmi uvedenými v sťažnosti bez ich podrobného označenia a vysvetlenia, v čom malo dôjsť k zlyhaniu pri ich posúdení vo veci rozhodujúcim krajským súdom, nepredstavuje ústavnú argumentáciu spôsobilú na posúdenie ústavným súdom.

17. V súvislosti s uvedenými nedostatkami a ich rozsahom ústavný súd pripomína, že ich nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 77/08, III. ÚS 357/2010, I. ÚS 547/2016, I. ÚS 432/2016). Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa netýkalo len formálnych náležitostí ústavnej sťažnosti, ale jej esenciálnych obsahových náležitostí (ústavnoprávna nedostatočnosť odôvodnenia ústavnej sťažnosti), ústavný súd sťažovateľa nevyzýval na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti (II. ÚS 58/2019, I. ÚS 346/2019, I. ÚS 351/2019, IV. ÚS 343/2020).

18. Povinnosti advokáta vyplývajúce zo zákona o ústavnom súde a zo zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je advokát povinný vykonávať tak, aby boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (II. ÚS 117/05, III. ÚS 236/07, III. ÚS 334/09).

III.2. Porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a porušenie práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) v spojení s čl. 5 ods. 4 dohovoru v kontexte rýchlosti rozhodovania vo väzobnej veci:

19. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, II. ÚS 151/09, IV. ÚS 36/2020, IV. ÚS 462/2020, IV. ÚS 176/2021, IV. ÚS 237/2021) vyplýva, že na konanie o väzbe je aplikovateľný čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, v ktorých sú implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené

zárukou (III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, I. ÚS 100/04, III. ÚS 199/05, II. ÚS 185/2016). V označených ustanoveniach ústavy sú obsiahnuté obdobné práva ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (III. ÚS 227/03, III. ÚS 34/07, IV. ÚS 181/07, IV. ÚS 333/08, III. ÚS 54/2017, IV. ÚS 263/2018).

20. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

21. Vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd poznamenáva, že s prihliadnutím na svoju judikatúru už opakovane konštatoval (II. ÚS 182/2021, IV. ÚS 309/2021, IV. ÚS 390/2021, IV. ÚS 78/2022, IV. ÚS 251/2022, IV. ÚS 504/2022), že ide o všeobecné ustanovenie, ktoré upravuje základné právo na súdnu ochranu, a to vo vzťahu ku konaniu vo veci samej, a nevzťahuje sa na konanie o väzbe, na ktoré je aplikovateľné ustanovenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktoré je vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy v pomere špeciality a sú v ňom implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy.

22. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

23. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd poznamenáva, že konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení a ani konaniami o občianskych právach alebo záväzkoch, ako to vyžaduje citovaný článok dohovoru. Väzobným konaním podľa názoru ústavného súdu nemôže dôjsť k porušeniu práv zaručených v čl. 6 ods. 1 dohovoru aj z dôvodu, že túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru. Článok 6 dohovoru upravuje právo na spravodlivý proces a zásadne sa teda nevzťahuje na konanie o väzbe, pre ktoré platí špeciálna, pokiaľ ide o procesné záruky poskytnuté osobe nachádzajúcej sa vo väzbe, v zásade prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na slobodu a bezpečnosť (III. ÚS 272/03, II. ÚS 15/05, IV. ÚS 65/05, I. ÚS 256/07, IV. ÚS 120/2021, II. ÚS 182/2021, IV. ÚS 309/2021, IV. ÚS 390/2021).

24. V otázke práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je taktiež potrebné odlišovať túto (i) od požiadavky, aby nedochádzalo v postupe príslušných orgánov počas trvania väzby k zbytočným prietťahom, ustanovenej v čl. 5 ods. 3 dohovoru, keďže prietťahy v postupe príslušných orgánov počas trvania väzby môžu zakladať porušenie čl. 5 ods. 3 dohovoru, pričom takýto postup môže byť zároveň zlučiteľný s čl. 6 ods. 1 dohovoru (porov. Matznetter proti Rakúsku z 10. 11. 1969, sťažnosť č. 2178/64, bod 12), a (ii) o to viac od práva garantovaného čl. 5 ods. 4 dohovoru na urýchlené rozhodnutie súdu o žiadosti o preskúmanie zákonnosti väzby a žiadosti o prepustenie na slobodu. Obdobný záver platí aj vo vzťahu čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy

k čl. 48 ods. 2 ústavy zaručujúcemu konanie bez zbytočných priet'ahov. Pokiaľ v trestnom konaní sťažovateľ namieta porušenie základného práva na konanie bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, toto právo sa vzťahuje na konanie o jeho trestnom obvinení. Pretože v prípravnom konaní konajú a rozhodujú o trestnom obvinení orgány prípravného konania, môžu v zásade len ony toto právo porušiť. Súd koná a rozhoduje o trestnom obvinení po podaní obžaloby, a teda v zásade iba v tomto štádiu konania sa môže dopustiť porušenia označeného práva, a preto činnosť súdu, ktorý koná a rozhoduje v prípravnom konaní o väzbe, sa primárne týka osobnej slobody obvineného, a nie jeho trestného obvinenia. Pri zbytočných priet'ahoch týkajúcich sa väzby môže potom podľa ústavy porušiť iba právo obvineného, ktoré súvisí s jeho osobnou slobodou podľa čl. 17 ústavy, konkrétne čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktoré zakotvujú požiadavku rýchlosti konania vo väzobných veciach, a teda čl. 48 ods. 2 ústavy sa nevzťahuje na rozhodovanie súdu o žiadostiach osoby nachádzajúcej sa vo väzbe (III. ÚS 227/03, III. ÚS 149/04, I. ÚS 315/2010). Tento záver sa vzťahuje aj na postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 57/2023 a jeho uznesenie z 28. júla 2023 v spojení s napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý mu predchádzal, ktoré spoločne rozhodovali o väzbe sťažovateľa po podaní obžaloby, ktorá bola podaná na okresnom súde 20. júla 2023.

25. Z argumentácie sťažovateľa vyplýva, že namieta neprimeranú dĺžku trestného konania vedeného proti svojej osobe v konfrontácii s dĺžkou väzby, ktorú dosiaľ vykonal a vykonáva od 18. marca 2023. Takto sťažovateľom naformulovanú požiadavku ústavného prieskumu dĺžky konania vo vzťahu k dĺžke väzby pokrýva len sťažovateľom označený čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúci sa základného práva na osobnú slobodu, a nie čl. 48 ods. 2 ústavy týkajúci sa základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a čl. 5 ods. 1 písm. c) v spojení s čl. 5 ods. 4 dohovoru týkajúci sa práva na slobodu a bezpečnosť, pričom čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru nachádza svoje materiálne uplatnenie pri vzatí do väzby a čl. 5 ods. 4 dohovoru pokrýva (i) rýchlosť rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby a (ii) dôvodnosť trvania väzby v kontexte uvádzaných dôvodov orgánmi prípravného konania a sudcu pre prípravné konanie, čo však sťažovateľom predložená argumentácia nepostihuje.

26. Vzhľadom na už uvedené dôvody ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 5 ods. 1 písm. c) v spojení s čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 6 ods. 1 dohovoru podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

III.3. Porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy v kontexte rýchlosti konania vo veci:

27. Predmetom posúdenia ústavným súdom ostala len tá časť sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti, v ktorej napáda priet'ahový postup orgánov činných v trestnom konaní vo veci samej, ktorý má dopadať aj na celkovú dĺžku trvania väzby sťažovateľa vrátane priet'ahového postupu pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 21. mája 2023.

28. Väzba je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a do práv obvineného. Keďže ide o najzávažnejší zásah, vyžaduje po celý čas súdnu kontrolu jej ústavnosti a zákonnosti. Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu dbať o to, aby doba väzby obvineného neprekročila nevyhnutnú hranicu. Na tento účel mu patrí skúmať všetky okolnosti spôsobilé potvrdiť alebo vyvrátiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na

prezumpciu nevinu výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o žiadostiach obvineného o prepustenie na slobodu (rozhodnutie vo veci Toth c. Rakúsko z 12. 12. 1991, séria A, č. 224, s. 18, § 67). Rozhodnutie súdu o uvalení väzby nemusí nutne ospravedlňovať väzbu po celú dobu jej trvania, lebo okolnosti, na ktorých bolo rozhodnutie založené, sa mohli zmeniť. Vyžaduje sa preto periodická súdna kontrola dlhšie trvajúceho pozbavenia slobody vrátane väzby. Osoba vo väzbe musí preto mať možnosť nechať preskúmať zákonnosť väzby v primeraných intervaloch (rozhodnutie vo veci Bezicheri c. Taliansko z 25. 10. 1989, séria A, č. 164, § 20).

29. Je potrebné sťažovateľovi ozrejmiť, že čl. 5 ods. 3 dohovoru (ktorého porušenia sa sťažovateľ v petite podanej ústavnej sťažnosti nedomáhal) a rovnako aj čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy zaručujú právo na primeranú dĺžku väzby vo vzťahu k trestnému konaniu vo veci samej. Väzba môže trvať len po dobu, po ktorú je skutočne nevyhnutná na dosiahnutie účelu trestného konania. Nesmie teda dôjsť k situácii, keď by osoba, ktorá je až do vynesenia odsudzujúceho rozsudku považovaná za nevinnú, niesla za okolnosti daného prípadu väčšiu obeť, než od nej bolo možné rozumne očakávať (Wemhoff proti Nemecku z 27. 6. 1968, č. 2122/64, bod 4). Oproti tomu čl. 5 ods. 4 dohovoru zaručuje rýchlosť prieskumného konania vo veciach väzobných (ide teda o rýchlosť väzobného rozhodovania, nie rozhodovania vo veci samej). Účelom tohto ustanovenia je zaručiť, aby väzobne stíhaná osoba v rozumnej dobe získala odpoveď na otázku, či je jej väzba zákonná, a v opačnom prípade bola prepustená na slobodu. Rozdiel medzi uvedenými ustanoveniami je možné ilustrovať aj na odlišne vymedzenej dobe, ktorá je predmetom prieskumu. Zatiaľ čo v prípade čl. 5 ods. 4 dohovoru je relevantnou doba od podania sťažnosti proti rozhodnutiu o vzatí do väzby (resp. žiadosti o prepustenie z väzby) až do doručenia rozhodnutia o sťažnosti, v prípade čl. 5 ods. 3 dohovoru je to doba od zadržania až do vynesenia rozsudku (Český proti Českej republike zo 6. 6. 2000, č. 33644/96, bod 71). Z existencie prietahov v rozhodovaní vo veci prieskumu zákonnosti zbavenia slobody nie je možné odvodiť neprimeranosť trvania väzby ako takej, ako sa nesprávne domnieva sťažovateľ, keďže ním nesprávne označené porušenie čl. 5 ods. 4 dohovoru v spojení s čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru a porušenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy odôvodňuje výlučne poukazom na prietahy v konaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 21. mája 2023 a všeobecným odkazom na prietahový postup orgánov činných v trestnom konaní vo veci samej. Konanie o žiadosti o prepustenie z väzby a konanie vo veci samej sa v zásade (čo sa týka dĺžky) nepodmieňujú. Námietky sťažovateľa smerujúce výlučne k rýchlosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby nie sú potenciálne spôsobilé opodstatniť záver, že v konaní došlo k porušeniu čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy (a čl. 5 ods. 3 dohovoru, ktorého porušenie sťažovateľ nenamietol).

30. Navyše preskúmaním samotnej dĺžky trvania väzby sťažovateľa v kontexte plynutia zákonných lehôt podľa § 76 ods. 6 a 7 Trestného poriadku a postupu orgánov činných v trestnom konaní ústavný súd konštatuje, že väzba sťažovateľa začala plynúť 18. marca 2023 a sťažovateľ je stíhaný aj pre skutok právne kvalifikovaný ako zločin znásilnenia podľa § 199 ods. 1 Trestného zákona. Podľa § 76 ods. 6 Trestného poriadku je zákonná lehota trvania väzby pri zločine 36 mesiacov, z čoho na prípravné konanie pripadá podľa § 76 ods. 7 Trestného poriadku lehota 19 mesiacov, pri základnej všeobecnej 7-mesačnej lehote trvania väzby podľa § 76 ods. 2 Trestného poriadku. Prokurátor okresnej prokuratúry podal 20. júla 2023 na sťažovateľa obžalobu pre pokračovací zločin znásilnenia podľa § 199 ods. 1 Trestného zákona a pre prečin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. d) Trestného

zákona, z čoho vyplýva, že prípravné konanie bolo ukončené po celkovo 4 mesiacoch a táto lehota trvania väzby plynula v rámci základnej 7-mesačnej lehoty trvania väzby podľa § 76 ods. 2 Trestného poriadku. Okresný súd uznesením č. k. 2 T 57/2023 z 28. júla 2023 rozhodol podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku o ponechaní sťažovateľa vo väzbe z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Krajský súd svojím uznesením č. k. 8 Tos 74/2023-455 z 3. augusta 2023 zamietol podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť sťažovateľa podanú proti uzneseniu okresného súdu č. k. 2 T 57/2023 z 28. júla 2023 ako nedôvodnú. Podľa tvrdenia sťažovateľa mu bolo napadnuté uznesenie krajského súdu doručené 11. augusta 2023. Z uvedeného je zrejmé, že konanie o ponechaní sťažovateľa vo väzbe po podaní obžaloby trvalo od 20. júla 2023 do 11. augusta 2023, čo predstavuje ústavne konformnú dobu konania nielen v rámci konania vo veci samej, ale aj periodickej kontroly dôvodnosti ďalšieho trvania väzby. Z argumentácie sťažovateľa ďalej vyplýva, že na 19. september 2023 bol nariadený termín hlavného pojednávania vo veci samej, z čoho explicitne vyplýva plynulosť konania vo veci samej zo strany okresného súdu.

31. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

32. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť v časti týkajúcej sa porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

33. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ostalo bez významu zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej obsiahnutými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu